

Izjaja vsak dan razen no-
delj in praznikov.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni pro-
stori: 2657 E. Lawrence av.
Office of publication:
2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XI. Cena lista Je \$3.00 Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917. CHICAGO, ILL., ponedeljek, 16. decembra (Dec. 16) 1918. Subscription \$3.00 ŠTEV.—NUMBER 293.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V LJUBLJANI KLICEJO: "ŽIVELA JUGOSLOVANSKA REPUBLIKA!"

Prvi dnevi revolucije na Slovenskem. Manifestacije. Socialisti sodelujejo. Američani okupirali Pulj. Nesramnosti Italijanov. Druga poročila iz starega kraja.

Amsterdam. — Škvalon ameriških bojnih ladij je 13. decembra priplul pred Pulj, kjer je bila prej glavna avstrijska mornariška baza in Američani so začeli okupirati pristanišče in mesto. Jugoslovanske bojne ladje v pristanišču so razobesile ameriško zastavo. Tako poročajo iz Ljubljane.

(Iz te brzojavke je sklepati, da so Američani nadomestili Italijane, ki v svoji ošabnosti povzročajo povsod odpor in konflikte z domačim prebivalstvom).

(Od posebnega poročevalca Jug. Sveta iz Zeneve.)

Zeneva, 7. decembra. — 29. oktobra je doživela naša bela Ljubljana dan, kakršnega ni še nikoli videla slovenska prestolnica. To je bil dan, katerega je pričakoval naš narod dolgo, dolgo, skozi stoletja in stoletja. Jednajat stoletij je preteklo, odkar je začelo naše slovensko solnce. Jednajat stoletij je trajala naša črna noč, toda danes je tudi ta noč izginila in nam je izšlo solnce. Radostno je pozdravila danes naša bela Ljubljana dan svete jugoslovanske svobode.

Že zgodaj jutraj je bila vsa Ljubljana okličena z jugoslovanskimi zastavami, venci in slavoloki. Ob šestih jutraj je bilo po ulicah že vse živo, veselo in pevsko. Okoli devete ure je bilo že zbranih kakih 40.000 oseb. Vsi predstavniki Narodnega Sveta, društev in korporacij, vse stranke in šole, prebivalstvo, meščani in delavci ter narod iz okolice, častniki, vojniki in vsi vojni ujetniki, vse je stopalo v dolgem sprevodu, ki se je ustavil pred deželnim dvorcem, kjer so izpregovorili narodu Ivan Hribar, dr. Triller, poslanec Pogačnik, soc. dem. Kopač, župan dr. Tavčar in ljubljanski knezožof dr. Jeglič. Vse govore so spremljali burni klici, ploskanje in sviranje narodnih himn; govorniki so proslavljali dan jugoslovanske svobode ter pozivali narod, da vstaja složen in odločen za srečo in svobodo bodoče države vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Vrhunec vsega je bil moment, ko je več bataljonov vojakov s par sto častniki izdrišlo sablje in priseglo z jednim glasom zvestobo svoji domovini. Prisotni so jokali od veselja, ko so gledali tisoče, kako prisegajo, da hočejo žrtvovati vse, svoje premoženje in svojo kri za srečo in dobrobit naše skupne domovine. Vsi so se objemali, srečni in veseli. Samo ena misel je prevevala vse: Napočil je dan svobode našemu izmučenemu narodu. Neizmerna ljubezen je prevladovala vse, ljubezen do domovine, ljubezen za srečo in svobodo celokupnega našega naroda.

Slovenci nadzirajo republiko!
Puljski "Hrvatski List" javlja 2. novembra: V vseh uradih in šolah v Ljubljani se ureduje izključno slovenski. Manifestacije v Ljubljani še vedno trajajo. Mnogi ljudstva kljujejo po ulicah: Živela jugoslovanska republika! Dne 31. oktobra je izšel uradni list prvokrat v slovenskem jeziku. Bivši deželni predsednik grof Atems je pobegnil iz Ljubljane.

Socialisti za narodno združenje.
"Glas Slov. Hrv. in Srb.", 10. oktobra. — Dne 5. in 6. t. m. se je vršila skupna konferenca vodstva social-demokratskih strank iz Hrvatske in Slavonije, iz Bosne in Hercegovine ter iz Slovenije.

Na konferenci so bile sprejete sledeče resolucije:

1. Jugoslovanska socialistična konferenca, ki se je vršila 6. oktobra 1918 v Zagrebu, izjavlja, da stoji neomejeno v soglasju s svojimi programskimi izjavami o narodnem vprašanju na stališču popolnega samoodločevanja narodov, pa zato zahteva združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v samostojno demokratsko jugoslovansko državo, ker smatra nacionalno državo za predpogoj uspešne razredne borbe.

2. Odborava sodelovanje stranke v Narodnem Veču z ostalimi strankami v vseh točkah, ki ne nasprotujejo socialističnim načelom.

3. Z ozirom na to, da bo taktika vseh jugoslovanskih socialističnih strank edinstvena, je odločeno, da se izvoli stalno jugoslovansko socialistično veče, ki bo sestavljeno iz 3 zastopnikov vsake jugoslovanske socialistične stranke, poleg njih pa bodo zastopane tudi socialistične stranke iz Dalmacije in na Ogrskem.

4. Konferenca je mnenja, da je obnovitev proletarske internacionalne nujna.

Odpostanec bosansko-hercegovaške stranke so izjavili, da ne pristajajo na to resolucijo (ekstremisti).

JUGOSLOVANI PREVELE BOJNO MORNARICO IN TRDNJAVO PULJ.

Zborovanje jugoslovanskih mornarjev.

(Od posebnega poročevalca Jug. Sveta iz Zeneve.)

Po zaslugi zaslužnega in priljubljenega odbornika za narodno obrambo fregatnega kapitana Koča (Slovenca iz Ljubljane) se je osnoval svet jugoslovanskih mornarjev. Ta svet mornarških zaupnikov je osnoval ožji odbor, ki je 30. oktobra ob dveh popoldnevih zboroval skupno s Čehi v mali dvorani Narodnega Doma v Pulju in sprejel sledečo

RESOLUCIJO:

Jugoslovani prevzemajo bojno mornarico, kakor tudi trdnjavo mesta Pulja v svojo upravo. Njim se prostovoljno pridružijo Čehi in Poljski. Izvršili bodo to v sporazumu z Italijani. Uprava bo osnovala narodno obrambo, ki bo skrbela za vzdrževanje reda in miru za celo mesto, brez razlike na narodnost in se posluževala najstrožjih naredb. Na posameznih ladjah, kakor tudi na kopnem se morajo podvzeti takoj koraki za vzdrževanje službe in javnega reda, z bratsko ljubeznijo napram vsakemu brez razlike narodnosti ali stanu, ker je to v interesu civilizacije in človeštva.

Istega dne (to je 30. okt.) se je vršila ob štirih popoldnih v dvorani strojniške šole bojne mornarice seja slovenskih, madžarskih, nemških, italijanskih in rumunskih mornarških delegatov. Sejo je otvoril delegat Slovanov, ki je prečital in raztomalil gornjo resolucijo. Resolucija je bila nato soglasno sprejeta. Delegati Nemcev in Madžarov so izjavili, da se strinjajo s tem, in ponovno izrazili željo, da se jih čim prej premesti v njihove kraje. Rumunski delegat se je izrazil, da je pripravljen, stopiti na stran Jugoslovancev, kakor so to storili Čehi in Poljski, in jim nuditi bratsko pomoč. Na sličen način kot Jugoslovani, so se organizirali tudi Čehi in Poljski ter sta se oba naroda izjavila, da sta, ker jih vežejo skupni narodni interesi z Jugoslovani, da na 4 str., 1 kol.)

Predsednik Portugalske ustreljen v Lisaboni

London, 16. dec. — Dr. Sidonio Pass, predsednik portugalske republike, je bil ustreljen v soboto opolnoči na kolodvoru v Lisabonu, ko je stopil iz vlaka. Zadelo so ga tri krogla. Mnogi ljudje je takoj padla po napadalcu, kateremu je ime Joaze, in ga ubila. Predsednik je bil na mestu mrtov.

AMERIŠKA MORNARICA SE VRNE TA MESEC.

Vse glavne bojne ladje, ki so v Evropi, se vrnajo pred Novim letom.

1959 LADIJ.

Washington, D. C. — Vse glavne ladje ameriške mornarice, vete ti so tudi nebojseniči, ki so operirali v evropskih vodah v vojnem času, se vrnajo v domače vode v tem mesecu. Tako naznanja mr. Daniels, mornariški tajnik. V New Yorku pričakujejo brodogradne 23. decembra.

Admiral Mayo, ki se sedaj nahaja v Brestu, je dobil brzojavno sporočilo, da pride domov vsako ladjo, ki jo lahko pogreši. Vrne se mnogo jaht, ki so bile spremenjene v razruševalce.

Nebojseniči, ki se vrnajo domov, pripadajo k štiri diviziji, ki ji zapoveduje podadmiral Hugh Rodman. Nebojseniči so sledeči:

"New York", admiralska ladja, "Texas", "Wyoming", "Florida", "Alabama" in "Nevada". Divizija št. 9 zapoveduje podadmiral Thomas S. Rogers, ki obstoja iz nebojseničev "Utah" (admiralska ladja), "Oklahoma" in "Arizona".

Atlantiški brodograd, ki je ostal tokraj oceana, bo mobilizirano v New Yorku, da se sestane z ladjami, ki so pomagale, da je bil "kajzerjev strah" — potapljače — uničen na morju. Mornariški tajnik Daniels se odpelje na predsedniški jahti "Mayflower" v New York k pregledovanju ameriškega brodograda.

Divizija admirala Rodmana je operirala v zadnjem letu v štiri bojni eskadri britanskega velebrodogra. Britski admiral Beatty je ameriško divizijo večkrat pohvalil. Ameriška divizija je bila naložena pri predaji nemškega brodogra in zdaj se nahaja v britanskem oporišču na zapadni obali Škotske.

Divizija admirala Rogersa je bila na zapadni obali Britanije, da spremlja trgovske ladje, da ne postanejo plen sovražnih ladij.

V petek sta bili obe diviziji mobilizirani ob francoskem obrežju, da se snideta z "George Washingtonom", na katerem se je peljal predsednik Wilson v Evropo k mirovni konferenci.

Mesec dni pred sklenjenim premirjem je ameriška mornarica operirala s 1.959 ladjami razne velikosti. Od teh ladij se je udeležilo 264 direktno vojne in na njih je bilo vkrcanih 42.000 moč. Tako govori poročilo podadmirala Griffina, čefa biroja za parno inženirstvo.

Admiral Griffin pravi, da je ameriška mornarica postala omejenega dne iz 570 ladij, kateri je bilo dodanih 53 ladij od obrežne službe. Poleg je mornarica operirala 937 trgovskih ladij, jaht in drugih podobnih ladij in 247 transportov in drugih ladij za prevažanje blaga. Ob tem času so gradili za mornarico 376 ladij in 32 vlačilnih parnikov.

RUDE ODKRITA GLOBOKO V ZEMLJI.

Colorado Springs, Colo. — V rudniku Portland, ki se nahaja pri Cripple Creeku, so odkrili 2.200 čevljev pod zemljo zelo bogato zlato rudo. To odkritje potrjuje mnenje inženirjev, da se nahaja bogata ruda globoko v zemlji. Žila se nahaja okoli 130 čevljev od glavnega vhodnika in 1.300 čevljev od glavnega hodnika.

11.400 oseb obešenih v stari Avstriji.

Amsterdam, 16. dec. — Z Dunaja čez Berlin poročajo, da je bilo v pokojni Avstriji tekom vojne 11.400 oseb obešenih na smrt po vojnem sodišču in obešenih ostroma ustreljenih.

ANGLIJA JE ZOROBILA MOČ ARISTOKRACIJE.

Volilni izid še ni znan, toda delavska stranka bo imela veliko zastopstvo.

PANKHURSTOVA IZVOLJENA

London, 15. dec. — Včerajšnje generalne volitve za angleški parlament so bile največja revolucija, kar jih do zdaj beleži zgodovina Anglije. Bila je revolucija z glasovnicami in preobrat, ki ga prinese, je vsekakor fundamentalen. Vse socialne, finančne in politične ustanove angleške monarhije so v kipečem kotlu glasovnic.

Natančni izid volitev še ni znan in uradni številk o glasovih še ne bo štirinajst dni, toda vse znamenja kažejo, da je angleška aristokracija doela porazena. Lordska zbornica, ki je imela prej nekakšne dedne pravice, je izgubila pravico veta nad sklepi poslanske zbornice. Koliko moči je lordom še ostalo, se ne ve; v programu delavske stranke je točka, da se mora lordska zbornica sploh odpraviti.

Prisilni Lloyd George trdijo, da je zmaga konflikta z najmanj sto sedeži večine; na drugi strani pravijo voditelji delavske stranke, da bodo imeli delavci mogočno zastopstvo v bodočem parlamentu.

Christabel Pankhurst, hči znane bojevitke sufražetke, je prva ženska, za katero se ve, da je izvoljena. Na Irskem je izvoljena grofica Markovica kot sinfeinovka, katere je bila pred dvema leti obsojena na smrt kot puntarka. Na Irskem so sinfeinovci silno porazili narodno stranko, ki je bila dolga vladajoča stranka.

Volitve so izpadle v najlepšem miru in redu, izvzemši na Irskem, kjer go bili manjši lokalni stopadi med sinfeinovci in nacionalci.

NA ILLINOIS CENTRAL ŽELEZNICI SE UVEDE ELEKTRIČNI OBROT.

Chicago, Ill. — Zastopniki Illinois central železnice so pristali, da uvedejo v mestu električni obrot na železnici. Zgrajena bo tudi največja potniška postaja na železnici.

Mestnemu občinskemu svetu bo kmalu predložena provizorična pogodba v ratifikacijo, tako da bo mogoče spomladi pričeti z delom.

Električni obrot se uvede v treh presledkih. Na predmestni železnici bo električni obrot uveden, kakor hitro bo izvršeno instalacijsko delo. Za njim pridejo na vrsto vlaki, ki vozijo na veliko daljavo. Nazadnje se uvede električni obrot za tovarne vlake. Razpravljali so, da bo treba pet let časa za elektrizovanje enega dela železniškega obrata. Končno je pa debata končala, ne da bi določili čas, v katerem mora biti delo izvršeno.

Napravljen je tudi načrt, da se zgradi pristan za trgovske ladje med Dva in dvajseto in Tri in štirideseto cesto.

TRIBE TRANSPORTI SE VRAČAJO S ČETAMI.

Washington, D. C. — Transporti "Bintenzorg", "Amphion" in "Suwanee" se vračajo domov s četami iz Francije. "Bintenzorg" in "Amphion" sta zapustila pristan dne 8. decembra, "Suwanee" pa dne 11. decembra.

SIJAJNI SPREJEM WILSONA V PARIZU.

"Veliki zločinci morajo biti kaznovani," je dejal Wilson v prvem govoru.

"BILA JE LJUDSKA VOJNA", JE DEJAL WILSON SOCIALISTOM.

Paris, 16. dec. — Predsednik Wilson je včeraj konferiral nekaj časa z ministrskim predsednikom Clemenceaum.

Paris, 16. dec. — Paris v svoji slavnosti obleki je ostal pokonel vso zadnjo noč. Bila je večja noč kot pa 11. novembra, ko je Paris praznoval zmago. Mesto je plamenelo v morju luči in bakljade in ulice, trgi ter bulevardi so bili natičeni ljudstva, ki je plesalo, prepevalo in metalo sladkor. Trg De La Concorde je bil spremenjen v veliko plesališče pod milim nebom. Naštete godbe so igrale najposkočnejše komade in zabave ni bilo konca ne kraja.

Vse to v čast predsedniku Wilsonu!

Wilson je prišel včeraj v Pariz med grmenjem topov, ki so izstrelili 101 strel. Dva milijona oseb je sprejelo predsednika na trgu pred kolodvorom in na hodnikih ob ulici, ki drži do Muratove palače, Wilsonove "Bele hiše" v Parizu. Na obeh straneh ulice, po kateri se je popikala predsednikova kočija in za njo kočije francoskih veljakov, je stalo v dveh vrstah 30.000 francoskih vojakov, ki so ever francoske armade, dočim je bil za vojniki sleherni prostorček natičen s ljudmi, ki so vihtevali klobuke, kape in zastavice ozračje so pretresali klici "Vive Wilson!" "Vive Amerique!" Wilson je držal klobuk v roki in se smehljaje priklanjal zdaj na desno in zdaj na levo.

V soboto popoldne je bil Wilson s ženo in delegati ofieljni gost francoskega predsednika Poincare v Palais de l'Elysee, kjer se je vršil banke. Poincare je na banketu nazdravil Wilsonu kot "prezvetemu demokratu", na katerega zre ves demokratični svet z največjim zaupanjem, in v imenu Francije se je zahvalil Ameriki in njenemu ljudstvu za vso pomoč, ki jo je zadnje velikodušno naklonilo francoskemu ljudstvu.

Wilson je odgovoril, da ga zelo veseli, ker se nahaja v Franciji in vse, kar je storil po volji in želji ameriškega ljudstva, Amerikemu ljudstvu — je nadaljeval Wilson — ni dovolj, da je izvozeval zmago, temveč hoče vtelesiti načela pravilnosti. Dejal je tudi, da si hoče ogledati razvaline, ki so jih naredile armade centralnih držav, in zrl bo na nje z ravno tako globokim ogorčenjem kakor zro Francozi in Belgijci in predno se podpiše mir, mora krivce zadeti pravična kazen.

Wilsona je obiskala tudi delegacija francoskih socialistov in mu izročila iskrene pozdrave in želje francoskega delavstva. Predsednik je odgovoril, da z veseljem sprejme njihove želje. Nato je nadaljeval: Svetovni mir, ki prinese svetu srečo in blaginjo, je nemogoč, dokler so v stanu ponoviti se krivice, ki so povzročile pravkar končano vojno. Bila je naravno ljudska vojna proti absolutizmu in militarizmu in ta dva sovražnika svobode morata izginiti s sveta. Po mojem mnenju samo našelo ni dovolj, temveč se mora je narodi združiti in z gotovimi določbami podpreti princip, da kolobrami hočejo zidati bodoči mir. Upam, da so vsi treznomeleci in liberalni ljudje tega prepričanja.

Pariški občinski svet je silnoč soglasno odobril Wilsonov naslov "pariškega državljanca."

Paris. — Ko se je predsednik Wilson pripeljal v Pariz v soboto ob enajstih predpoldne, je našel glavno mesto Francije v morju slavlja, kakršnega že dolgo, dolgo ni videl francoski kapitol. Mesto je zavito v ameriških zastavah. Ulica Bois de Boulogne, kjer je kolodvor, na katerem je stopil Wilson iz vlaka in kjer ga je sprejel predsednik Poincare z ostalimi člani francoske vlade, je bila natičena ljudstva. Ljudje so plačali po 25 frankov za okno v bližini kolodvora in ravno toliko, da so se smeli povzpeli na kratko lestvo na trotoarju in videti priljubljenega gosta.

Predsedniku so prirejali ovacije v vsakem mestu med potjo, koder je drvel vlak proti Parizu. Na vsaki postaji je bila zbrana množica ljudi, ki so mahali z robc in z zastavami, ko je vlak švignil mimo. Mnogi so bili tupatam pomečani z grčami ameriških vojakov, ki so se udeležili manifestacij.

Brest, Francija. — Mornarji na pristanišču "George Washington" pripovedujejo o svečanem trenutku, ko je ladja med potjo priplula na mesto, kjer je bila popotljena "Lusitania". Wilson in vsa ostala družina je stala na krovu z odkritimi glavami toliko časa, dokler ni parnik pustil za seboj morniški grob.

Francosko delavstvo napada londonsko pogodbo.

Paris. — Delavsko časopisje v Franciji je pričelo zadnje ostro kritizirati tajno diplomacijo zavetnikov in napovedalo je nezprosni boj cenzuri, ki omejuje svobodno diskuzijo Wilsonovega programa. "L'Oeuvre" piše: "Dosegli smo popolno zmago nad Nemčijo, toda ministri iz Rima, Pariza in Londona se shajajo in sklepajo o rezultatu zmage za zaprtimi vrati, dočim stoji v predstbi cenzura in skrbi, da šepetanje na konferencah ne pride med svet."

List tudi pravi, da ljudstvo niti parlament nobene entente države ni odobril tajnih pogodb, valed česar jih ljudstvo sme po vsej pravici smatrati za "krpe papirja."

"Londonska pogodba" — piše omenjeni list — "katera daje ko Jugoslaviji Italiji in azijsko Turčijo zavetnikom, je vsorec krivične tajne diplomacije. Ta pogodba je v direktnem nasprotju s političnimi in moralnimi principi nove ljudske pravice samoodločevanja, pravice, ki bo — upajmo — tvorila temelj bodočemu miru."

ŽENSKA ZAHTEVAJO VOLILNO PRAVICO

Washington, D. C. — Ženske, organizirane v "National Women Suffrage Association", so sprejele resolucijo, da senat takoj sprejme žensko volilno pravico v priznanje za delo, ki so ga žene izvršile v vojnem času.

ODPUŠČENI VOJAKI BODO LAHKO OBRZALI UNIFORME IN PLAŠČE.

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker je obvestil mr. Denta, predsednika zborniškega oddeska za vojaške zadeve, da je vojni departament sklenil, da odpusti vojniki za trajno obdržati uniformo in plašč. Mr. Dent je pripravil to zadevno zakonsko predlogo.

VREME.

V ponedeljek oblačno in dež, v torek nestabilno in mrzlo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vso, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-18) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BOLJŠEVIŠKA MANIJA.

Ako se moraš znesti nad kom, zabrusi mu, da je boljševik!

Manija je duševna bolezen, ki se pojavi od slučaja do slučaja in ima to posebnost, da bolnik zelo rad vidi strahove.

Človeku se zdi dandanes, da je španska influenza dobila velikega tekmeča v bolezni te vrste, ki se ji lahko reče boljševiška manija.

Ljudje, ki so morda drugače zdravi, imajo pa slabo vest ali kujejo kaj slabega na kožo svojega bližnjega, so žrtve te epidemije. Povsod vidijo boljševizem, boljševike, rdeča bandera, kri, strah in trepet... Ne vidijo pa svojih rdečih nosov in s krvjo zalitih oči.

Amerika je naenkrat polna boljševikov; ravno tako Anglija in Francija. Več jih je kot v Rusiji!

Neki govornik je pred kratkem dejal, da je treba vsakega boljševika, ki ga srečaš na cesti, ustreliti kot psa. Ker ni nikomur zapisano na čelu, da je boljševik, je torej pravilno, da zbiješ na tla človeka, čigar nos ti ne ugaja, ali ga morda sovražiš zaradi tega, ker ima dober pevski glas ali ker slučajno veruje v več bogov ali pa nobenega. Ako te bodo potem vprašali, zakaj si ga telebnil, povej, da je boljševik in dobil boš deset centov za poulično karo.

Čikaški listi so med vojno večkrat smeli takozvane "kajzerjeve socialiste" v Nemčiji zaradi njihove malodušnosti, pohvalili pa so Liebknehta in njegove pristaše, ki so bili v ječi. Danes pa pišejo, da je Liebknecht "krvočni norec", medtem ko imajo "kajzerjevi" socialisti "common sense".

Lloyd George je obsodil vso angleško delavsko stranko za "boljševiško", čeprav je ta stranka imela svoje člane v njegovem kabinetu in je podpirala vladu od začetka do konca vojne. Ali Georga to nič ne moti; on se je boji, in ker je že strah tukaj, je najbolje, da ima strah boljševiške koccine.

Slovenski delavci v Ameriki, ki so prvi začeli agitirati za jugoslovansko republiko, so bili "boljševiki" v očeh nasprotnih frakcij. S tem imenom so nas tožili tudi pri oblasteh.

Položaj se je pa zasukal in danes pravijo šovinistični Srbi, da smo Slovenci in Hrvatje od prvega do zadnjega sami "boljševiki". Prišli pa so še italijanski šovinisti in krstili vse Jugoslovane za "boljševike". Tu imaš!

V časih svete inkvizicije je vsak falot lahko spravil na grmado svojega osebnega nasprotnika, če ga je obtožil krivoverstva, ne glede na to, da je bil dotičnik boljši vernik kot pa tožitelj.

V dobi copernic je lakomni naseljenec v Ameriki lahko spravil svojega soseda ob zemljo in kravo, če ga je obdolžil čarovništva. Revež je moral pobegniti, ako je hotel uiti linčanju.

Inkvizicija je že davno odpravljena in danes se vsakdo smeje, če kdo govori o čarovnikih. Ampak bolezen je še vedno med slabimi ljudmi.

Boljševizem je velik strah za ljudi, pri katerih ni vse v redu. Kdor jim nasprotuje, je enostavno "boljševik" in basta. Ljudje, ki so vse svoje žive dni ropali in kradli drugim — rop se je seveda vršil v mejah "reda in zakona" — in kateri se pripravljajo za nadaljni rop, so najbolj v strahu. In kdor ima manijo bojazni, nima za hip drugega dela, kakor da slika in slika svojo pošast. V dobi inkvizicije so radi slikali hudiča v najbolj fantastični obliki; v času copernic so slikali grde babure, jezdece na metli — danes slikajo boljševizem v takih formah, da se samemu slikarju jeziho lasje na glavi.

Pametni ljudje se ne boje boljševizma, ker take pošasti kot jo slikajo, sploh ni. Duševno normalni ljudje sploh ne verujejo v strahove.

Boj za ljudske pravice ne pozna nobenega strahu.

Dopisi.

La Salle, Ill. — Zdravstvene razmere v naši naselbini so se zopet poslabšale. Influenci so podlegli: J. Ojsteršek, star 19 let, član društva Triglav št. 2, SNPJ., Jakob Ivančič, član dr. Sv. Družine. Joe Hribenik, član društva Sv. Barbare, št. 3, JSKJ. Oblasti so ponovno vpeljale razne varnostne navedbe proti razširjenju influence, kot zaprtje javnih prostorov, preprečevanje zborovanj itd.

Delavske razmere tu in v okolici so se zadnje čase jako poslabšale, posebno v premogovnikih, kjer se dela le od tri do štiri dni v tednu. Upam, da ne nastane kakšna industrijska kriza, in da bodo veleprodajalci in oblasti našle pravi izhod iz situacije premirja, ki je ustavilo obratovanje v munijski industriji.

Iz slovenskih listov razvidim, da se je pričelo naše ljudstvo zelo zanimati za probleme, ki se tičejo jugoslovanskega vprašanja in konflikta med Italijani in Jugoslovani. Ljudstvo spoznava, da s samimi dopisi in resolucijami ne bo naša stvar mnogo pomagano, kajti treba je drugih potov za uspešnejše delo. To pa je združeno z velikimi stroški in slovenske naselbine vedo to. Zato se že po mnogih naših kolonijah vrše kampanje za pridobivanje gnotnih sredstev ki so, kakor sklepam po poročilih, povsod jako uspešne.

Rojako v La Salle in okolici, ali se vam ne zdi, da bi tudi mi morali pokazati nekoliko več aktivnosti v tem oziru? Radi povdarjamo, da ne spadamo v krog nazadnjaških slovenskih naselbin. Sedaj imamo priliko to tudi dokazati. Za zborovalne prostore nismo v zadregi, ker v Slov. nar. domu je prostora za vse. Ali bi ne bilo umestno sklicati sestanek odbornikov vseh slovenskih društev tu in v okolici, ter organizirati kampanjo za pridobivanje sredstev in program SRZ. v smislu, kot jo vrše druge slovenske naselbine? Dobro je, da o tem razmišljate in se potem primete dela, kajti čas je drag. Pokažimo, da hočemo biti tudi v tem oziru prvi med prvimi v delu za napredek.

Gospa štorčija se od časa do časa oglašuje tudi pri nas in skrbi za naraščaj lasalskega prebivalstva. Dne 3. decembra se je oglašila pri gđ. Mariji Mišjak in ji pustila krepkega sinčka. Družina Mišjak je stroko katoliška. Na slučaju ni nič izrednega, pač pa nekaj vsakdanjega. Toda če se kaj takega zgodi pri družini, ki ni pohvalno zapisana v farovski knjigah, ni opravljanja in pridiganja ne konec ne kraja.

Poročevalce.

Farrell, Pa. — V nedeljo dne 1. decembra je podružnica Hrvatskega Saveza sklicala javen shod, na katerega je prišlo več govornikov od drugod, med njimi tudi Niko Grškovič. Kako silno so zbegali voditelji Hrvatskega Saveza, odnosno Jugoslovanskega narodnega sveta hrvatsko in srbsko javnost, se je videlo tudi na tem shodu. Mesto, da bi ljudstvo preje podučevali in ga bodrili v delovanju za tak program, kot ga zastopa S. R. Z., so se udinjali kraljevaški propagandi. Kdor ni hotel delovati z njimi, so ga razkrili za avstrijaka, anarhista in ga črtili pri oblastih. Tako delo je imelo roditi posledice, ki se sedaj kažejo na njihovih shodih ne samo tukaj, ampak po vsej Ameriki, kjer žive Jugoslovani. Vse svoje delovanje so preje naslanjali na kraljevaške opore. Sedaj so si te opore izmaknili in se odeli z republikanskim plaščem. Koliko škoda lahko naredi ljudje, ki niso zreli za politično vodstvo, dokazujejo žalostne razmere med Srbi in Hrvati v Ameriki zadnjih par mesecev. Vse križem so si v laze. Tudi napredni hrvatski in srbski elementi niso brez krivde, kajti vojna je trajala 4 leta in ves ta čas so pustili raznim Biankinjem in Grškovičem "reprezentirati" narod. Zakaj niso napredni, republikanski hrvatski in srbski elementi organizirali hrvatsko srbske republikanske organizacije na takem programu kot je SRZ, je še danes uganka. Res, da niso imeli glasila, toda pri toliki masi kot je njihova, bi prišli v okoliščini takim poteškočam. Navdušenje na shodih, kričanje in zabavljanje je zelo lahko reč. Če bi se slovensko delavstvo zadovoljilo samo s tem, tedaj bi tudi Slovenci ne imeli svojega Slovenskega republikan-

skega združenja v tem smislu, kakor ga imajo danes. Nasprotna organizacija bi se postavljala na raznih mestih kot reprezentantinja vseh ameriških Slovencev. Slovensko delavstvo ve, da se s samim fraziranjem ničesar ne opravi. Delo je tisto, ki je kaj pomenja v človeški družbi. Da smo ustanovili organizacije, je bilo treba opraviti našim agitatorjem pri delu za SRZ. To je zahtevalo dneve časa poleg vsakdanjega dela v borbi za življenjski obstanek. Žrtvovali so sredstva, trpeli preganjanja, ki so bila plod denunciacij kraljevaških agitatorjev. Vse smo preboleli in danes smo močnejši kakor kdaj poprej. Če bi pa samo čakali prilike, da bo zopet mir in bi potem bilo naše edino delo razbijati shode našim nasprotnikom, bi to ne bilo posebno dobro. Sprječevalo naše politične zrelosti. Konstruktivnega dela je treba, ne pa razbijanja shodov. Če bi Hrvati in Srbi delali to, kar so delali Slovenci, bi bili danes Grškoviči ničle. Tako pa so pustili svojo aktivnost ljudem, ki so se zbirali v Jugoslovanskem narodnem svetu, sami pa so držali roke križem. Ne rečem, da so vsi takozvani napredni hrvatski in srbski elementi delali tako. Ampak večina je spala, drugi pa tudi niso kazali resne volje, da jo probude in organizirajo, dasiravno bi jim SRZ, v tem oziru pomagalo, kolikor more.

Povrnilo se nazaj k shodu. Predsednik podružnice Hrvatskega Saveza v Farrellu je otvoril shod, na katerem je bilo okoli 1500 ljudi. Množica pa je zagnala tak vrišč, da je bilo predsedniku nemogoče govoriti. Poklicali so sicer policijo, ki pa se ni unečavala v stvar. "Doli z voditelji krfske deklaracije", živel republika" in podobni mediklici so se čuli v tem kaosu. Navzoči so bili Hrvatje, pa tudi precej Slovencev. Dvorana Hrvatskega doma je bila natlačena. Predsednik shoda je miril, prošil množico, naj se vsaj nekoliko umiri, povdarjal, da je krfska deklaracija preklicana, toda njegove odstavke so čuli vsled vrišča le nekateri. Masa pa je kričala na vse grlo: "Živela republika!" Vsa množica se je končno obrnila od odra, kjer so bili govorniki, ter šla dala na galerijo, kjer je bila velika skupina republikancev, ki so drug drugega poskušali prekašati v krikanju. Ko je predsednik končno uvidel, da ne bo mogel pomiriti zborovalcev, so prireditelji dali znamenje s belim robcem, češ da žele izvedeti, kaj zahtevajo republikanci na tem shodu. Zahteva je bila, naj se govorniki odstranijo in naj sami republikanci nadaljujejo s shodom. Predsednik shoda Niko Grškovič in drugi so se odstranili, nakar so prinesli Grškovičevi protivniki na oder svoje govorinike. Sedaj pa je zopet nastalo tako navdušenje, da govorniki niso mogli nastopiti, nakar so zaključili shod. To je posledica razmer v hrvatski politični javnosti zadnjih par let. Preje so Grškovičevi ljudje zmerjali tiste, ki se jim niso hoteli pridružiti, masa pa je molčala, ker se je bala groženj, da bo preganjana, če bo nasprotovala politikantom krfske deklaracije. Tisti, ki so stvar razumeli, pa niso čutili v sebi dovolj energije, da bi pričeli z resnim delom v organizaciji, ki bi slonela na strogo demokratičnem programu. Sedaj pa je nastopila kriza in sicer od tisti uri, ko bi bila solidarnost najbolj potrebna. Taki boji kot se zadnje čase vrše med hrvatskimi in srbskimi političnimi strujami, so žalostno sprječevali politične zrelosti Jugoslovancev in voda na mlini italijanske imperialistične politike.

Poročevalce.

Carlinville, Ill. — Tu prihajajo premogarji za delom, med njimi tudi Slovenci, toda je malokdo ga dobi, kajti v tem malem rovu dela le okoli 175 ljudi. Tudi stanovanje in hrano je težko dobiti.

Tu nas je 25 Slovencev, ki imamo dva društva, SNPJ. in SSPZ. Pred kratkim smo imeli skupno zabavo v privatnih prostorih, ki se je dobro uspela.

Stanovanja so tu zelo draga, ker jih ni lahko dobiti. Mnogi plačujejo za stanovanja, ki imajo samo po dve sobi \$20 do \$25 mesečno stanarine. Kot je bilo že poročano, gradi tukaj družba večje število hiš, 300 po številu. Te hiše so naprodaj, toda kupec mora preje zadostiti raznim pogojem, predno mu je družba pri volji prodati hišo, ki se lahko plačuje na obroke, najmanj menda \$35 me-

sečno. Pri tem so seveda še drugi stroški kot davek, zavarovalnina itd. Kupna cena za te hiše je \$3000. Obresti so 6%. Vsak kupec mora zadostiti raznim pogojem, navedenim v pogodbah. Nekateri teh pogojev so: V hiši ne sme biti nobene opojne pijače. Družba ima pravico pregledati hišo vsak mesec. Stavbišče, na katerem hiša stoji, se ne sme ograditi. Travo na stavbišču je treba pokositi. Po vrtu in stavbišču se ne sme metati kositarnih in plehastih šaketi in druge ropotije. Hleva ali kakega drugega poslopja ne smeš zgraditi na tistem stavbišču, kjer stoji hiša. Posedovanje živine v bližini hiš ni dovoljeno. Ako hočeš po stavbišču kaj zasaditi, moraš imeti za to dovoljenje in stvar usaditi samo tam, kjer ti dovolijo. Ako želiš prodati poslopje, je ne smeš prodati drugemu, kakor tisti osebi, o kateri amatar trušba, da je na dobrem glasu. Še cela vrsta pogojev je navedenih v kupnih pogodbah, ki kupec niso ravno prijetne. Sicer pa v teh razmerah delavci ne bodo mogli kupovati stanovanjskih hiš, kajti draginja še vedno traja, delo se pa tu težko dobi, tudi kdor ga ima, ni stalno.

Tukajšnja unija premogarjev ni bogve kaka trdnjava v prilog delavcem. Družbe nočejo priznati janskega odbora in za vsako majhno nesporazumljenje morajo prihajati semkaj odborni organizacije.

Jos. P. Kaitna.

Forest City, Pa. — Slovence tu in v okolici opozarjam, da se bo dne 18. decembra ob 7. zvečer vršila seja organizacije Slov. rep. združenja v prostorih Pavla Černeta v Vandlingu, Pa. Na dnevnem redu bo več važnih diskuzij o sedanjih političnih situaciji z ozirom na jugoslovansko vprašanje. Vpisovalo se bo nove člane ter ukrepalo, kako razširiti našo propagando ter utrditi to organizacijo. Imeli bomo tudi volitve odbora za prihodnje leto. Vsa važnost te seje vam priporočamo, da se je polnoštevilno udeležite ter pripelate s seboj tudi tiste, ki še niso člani organizacije.

Odbor.

Wilton, North Dakota. — Med tukajšnjim prebivalstvom ni influenza prav nič milo postopala. Tirala je ljudi na bolniško posteljo, ene pa tudi na pokopališče. Med Slovenci ni zahtevala žrtve, pač pa med drugimi narodnostmi. Sedaj je nekoliko ponehala in upam, da jo bomo kmalo iztrebili iz naše srede.

Pred par meseci sta se tu naselili družini Lovrenca Grošelnja in Andreja Pirea iz Elyja, Minn.

Slovenskih cvetk tu ni, izvzemši takih, ki nosijo še zelo kratka krilca in če bodo hoteli pečljarji na te čakati, bodo vsi osiveli, ako jim bo mati narava pustila sploh dočakati tako dolgo življenje.

Slovenskih podpornih društev tu ni, pač pa spadamo k društvom na Elyju, Minn., od kjer so se tukajšnji rojaki večinoma naselili. Delavske razmere so še dokaj povoljne. Delamo v tukajšnjem premogovniku, ki stalno obratuje. Rov je unijski in delo je kontrarno kakor navadno v premogovnikih.

Tudi tu se je z vriščem in truščem praznovalo podpisano premirje dne 11. novembra. Parna piščalka pri premogovniku nas je spravila pokonec in tako smo izvedeli, da sta se podali dve najmočnejši avtokraciji, hohenzolerska in habsburška dinastija. Sedaj se ne bo treba bati nikomur, kdor se bo hotel vrniti v domovino, avstrijskih žandarjev, okrajnih glavarjev, ječ in sodišč, ker jih ni več. Našli bomo nove urade, nova sodišča pod novo, jugoslovansko vlado.

Frank Zagar.

MAHINARIJE TRGOVCEV Z BELIMI SUŽNICAMI.

Chicago, Ill. — Nekega dne v letu 1909 je delala 18-letna dekle v delavnici za vzorce velike tovarne za kravate v Liegu, Belgija. V tovarno je prišla omenjena dne žena, ki je govorila francosko. Obklečena je bila elegantno, nosila je velike diamante in napravila je vtis, da je izobražena. Žena je prijazno kramljala z delavkami in jih božala po licih, kakor bi bila njih mati.

Ta ženska je bila agentka ameriškega trasta, trgujočega z belimi sužnicami, ki ima povsod svoja tržišča v Združenih državah. Njegova moč je segala doli

v stari "rdečelučni okraj" v Denverju. Osemnajstletna dekle, katere ime je ostalo zamolčano, so našli zvezni naselniški nadzorniki na Marketovi ulici in jo rešili sramotnega življenja.

Fino obnašanje in dragulji agentke so bili vada, s katerimi je lovila žrtve. Metoda teh agentk pa razkrivajo doživljaji osirotelega dekleta, ki so povedani v izpovedi, napravljeni pred vladnimi uradniki.

Nekega večera po obisku v tovarni se je Francoskinja oglasila pri osirotelem dekletu na domu. Naslov je dobila v ravnateljstvu pisarni, v kateri niso sumili, da ga "bogata dama" zlorabi v hudodelske namene. Tujka je pripovedovala dekletu o veliki sreči, ki čaka britezne naselnike v Ameriki. Pripovedke so učinkovale na mlado neizkušeno dekle in pristala je, da gre v Ameriko in sprejme službo, bolniške strelnice pri bogati Francoskinji. S to odločitvijo se je sama izročila ameriškemu trustu za kupčijo z belimi sužnicami.

Ob določenem času se je dekle odpeljala v Ameriko in se izkrcala v kanadskem pristanu, kjer je navadno trum jekreval svoje žrtve. Uradnikom je bilo povedano, da dekle vstopi v službo pri neki ameriški družini. Kanadski uradniki so se zadovoljili s tem pojasnilom.

Francoskinji z velikimi dragulji se je pridružil možki, ki je rekel, da je njen soprog. Denarja je imel dosti in dejal je, da je treba dekletu kupiti primerno obleko.

Po več dnevih so dospeli na neko farmo, ki je bila daleč proč od pristana. Na tej farmi sta pustila dekleta, mož in žena sta pa nadaljevala pot proti zapadu. Dekleta sta dekletu, da morata v Alasko in da se vrneta v par tednih.

Skozi šest mesecev je belgijska dekle živela na farmi. Medtem sta šla "mož in žena". Člana trusta za trgovino s človeškimi mesom, v Alasko, da najdeta tam kupca za dekleta. V Alaski nista imela uspeha, toda ob meji sta našla človeka, ko sta se vračala v Združene države, ki je bil pri volji plačati zanj \$1000.

Kupčija je bila sklenjena in možki se je vrnil na kanadsko farmo po dekleta. Težkoča je bila zanj zdaj spraviti dekleta v Združene države. Nekega dne je prišel na naselniško postajo na kanadski meji in je rekel uradnikom, da je dekle njegova sestra, ki jo namerava vzeti s sabo v Združene države.

Naselniške oblasti so se zadovoljevale z izjavo in nekaj časa kasneje najdemo dekleta na neki farmi na severozapadu, ki je služila trgovcem z belimi sužnicami za njih sestanke. Na farme so bili še druge prodane ženske, ki so čakale, da jih odčenejo na njih mesta.

Nekega dne je prišel ukaz, da se pripravijo ženske za odhod v Denver. Vbogle so in se preselile v Denver. Medtem so pa naselniški uradniki izvedeli, v kakšne namene je bila importirana belgijska dekle.

Pričeli so zasledovati trgovce z belimi sužnicami. V rdečelučnih distriktih so imeli razpostavljene svoje straže, da vidijo, kaj se godi v njih. Neke noči so zasečili moža na Marketovi ulici. Prišel je pred sodišče in dekle je nastopila kot priča proti njemu. Obsojen je bil na štiri leta ječe, ki jih je predsedel v Leavenworthu, Kan. Po prestani kazni je bil deportiran v Francijo. Naselniške oblasti so vrnilo tudi dekleta v Belgijo.

Ko je trgovec z belimi sužnicami došel v Francijo, je izvedel, da je bila tudi dekle deportirana. Podal se je v Liege in od tam izabil dekleta v Južno Ameriko, kajti v Združenih državah je imel slabe skušnje. Tako je dosegel vseeno svoj namen, kar dokazuje, da morajo vse države nastopiti solidarno proti trgovini z belimi sužnicami, če hočejo doseči uspehe.

AVTOBANDIT OBSTRELJEN.

Chicago, Ill. — Detektivska sargentka Kehoe in Garry sta videla zgodaj zjutraj, da silita dve temni senci v garažo Emil Andersona.

Detektiva sta njima zaklicala, naj se podata, toda neznanca sta hotela pobegniti v avtomobilu. Detektiva sta pričela streljati in eden neznanec je bil zadet trikrat. Prepeljali so ga v bolnišnico prisilne delavnice. Policija je pridržala ime.

350.000 delavcev na italijanski črnorokari v južnem Coloradu.

ZARTEVE NEMŠKIH DELAVCEV.

Amsterdam, 16. dec. — Položaj v Berlinu je zelo resen. 350.000 delavcev je na štrajku. Vsi časopisi so prenehali izhajati razen dveh in še ta dva izhajata le v obliki majhnega letaka.

Haag, Holandija. — Iz Berlina poročajo, da so veliki kapitalisti v Nemčiji prišli v prave skrpece odkar je revolucija dala delavcem oblast v roke. Na primer v Lipskem je neki podjetnik dobil ultimatum od svojih 700 delavcev, da jim mora takoj izplačati 1.700.000 mark primanjkljaja na starih plačah in za božično darilo jim mora dati vsakemu po eno posebno mesečno plačo. Ondotni delavski svet zahteva zastopstvo pri upravi vseh industrij in delitev profita z delavci.

Delavci pri veliki električni družbi v Berlinu zahtevajo 40 milijonov mark primanjkljaja na starih plačah. Nadalje so predložili sledečo plačilno lestvico za vbočice: Za delavce pod 17. letom 250 mark mesečno, do 21. leta 500 mark, do 24. leta 750 mark in za vse delavce od 24. leta naprej 1000 mark mesečno. Lestvica mora veljati tri leta.

Kapitalisti tožijo, da so nemški delavci postali "tirani" kakor oni v Rusiji in pravijo, da bodo bankrotirali v par mesecih, ako sprejmejo zahteve delavcev. Vsaki podpirajo delavce pri vseh zahtevah in podčastnik hoče imeti večjo plačo kakor jo je imel prej častnik.

Poročevalec izvaja iz tega, da bodo nemški delavci na ta način socializirali nemško industrijo v treh mesecih, kajti kapitalisti bodo morali bankrotirati in delavske organizacije potem prevzamejo tovarne v svojo posest.

Kodanj, Danska. — V ponedeljek se odprli kongres nemških sovjetov. Nekaj se poroča, da se ta dan snide tudi stari rajsting. Ako se to res zgodi, pride gotovo do konflikta med dvema zboroma.

Amsterdam. — Ebertova vlada je razglasila prihodnji 1. januarja za splošno praznovanje zmagovite nemške revolucije. Praznovanje se bo vršilo s paradami, karnevali in shodi na planem ter s koncerti.

Haag. — "Telegraaf" poroča, da so zavezniški poslali nizozemski vladi separatne note v zadevi bivšega kajzerja.

Premirje je podaljšano do 17. januarja.

Amsterdam, 15. dec. — Zavezniki-ameriški in nemški delegati so večeraj podpisali v Trevisu novo pogodbo premirja, ki je veljavna do 17. januarja 1919. Nemški delegati so prosili za mnoge olajšave, toda dobili niso ničesar, pač pa so morali podpisati še ostrejšje pogoje kot so bili prej. Po novi pogodbi imajo zavezniški pravico okupirati nevtralni pas na drugi strani Rene kadarkoli se jim zdi potrebno, toda obvestiti morajo nemško vlado šest dni prej.

Druga nova točka v pogodbi je, da mora Nemčija izročiti zavezniški kontroli 2.500.000 ton ladij, ki leže v nemških pristaniščih, za uvoz živil v Nemčijo; ladje ostanejo nemška lastnina in na njih smejo biti nemški mornarji. Do 1. januarja morajo Nemci dati 18.500 lokomotiv, 140.000 tovornih vagonov in 5000 motornih vozov.

Ko pogodba poteče, se zopet lahko obnovi.

Švica ne mara eks-cesarja.

Monakovo, 15. dec. — Tukaj poročajo, da je švicarska vlada zavrnila prihod bivšega avstrijskega cesarja Karla v Švico. Švicarska vlada vidi, kakšne silitosti ima Holandska z eks-kajzerjem in ne mara enake igre na svojih tleh.

Jugoslovanski-rumunski spor.

Pariz, 15. dec. — Jugoslovani nimajo silitosti samo z Italijani, temveč tudi z Rumunci. Gre se za Banat na Ogrskem. Ondotno prebivalstvo je mešanica Srbov, Madžarov in Rumunov. Pred nekaj dnevi so se Srbi v Temišvaru izrekli za združitev Banata z Jugoslavijo, dočim so Rumunci izjavili, da hočejo spadati k Rumunski. Mirovna konferenca bo morala rešiti tudi to vprašanje.

Denver, Colo. — Antonio Lopresto, bogat Italijan, je navedel v svojo obrambo, da je ustrelil Domenica Pistona, da si je ohranil svoje življenje. Po njegovi izpovedi je bil Pistone črnorokar.

Medtem, ko se državni pravnik pripravlja, da prejme Lopresto najvišjo kazen, pobirajo imovitejši Italijani med sabo denar, da podelo Loprestru junaško svetinjo, ker je ustrelil črnorokarja. Obravnava bo povzročila veliko senzacijo, ker bo razkrila razmere v štirih južnih okrajih Huerfano, Las Animas, Pueblo in Fremont, ki vladajo med ondotnimi italijanskimi naseljniki. Pokazala bo italijanske črnorokarje v pravi luči, ki so izvršili veliko umorov, za katerimi so znali sled tako izbrisati, da so morilec ostali neznani.

Praden je bil Pistone ustreljen, je Charles Lopresto, brat Antonio Lopresta in bogat trgovec s sirom, prejel pismo od črnorokarske organizacije, da mora položiti na določeno mesto \$2.500, če tega ne tega ne stari, bo umorjen. Ignoriral je pismo. Kasneje je Antonio Lopresto prejel ravnotako pismo. V pismu je bilo rečeno, naj vpraša svojega brata, kam naj položi denar. Tudi on je ignoriral pismo.

Napočil je dan, ko je Charles Lopresto prejel pismo, naj gre v hribe blizu Augularja, kjer naj kupi kozji sir. Napravil se je na pot. Komaj je bil od doma, so pošli štirje strelci in eden ga je zadel v desno roko. Napadalec so ušli.

Nekaj dni kasneje je Pistone prišel k Antonio Loprestru. Sledila je konferenca. Izmenjane so bile ostre besede in Lopresto je ustrelil Pistona.

Zagovorniki Lopresta hočejo navesti dogodek v obrambo, da dokazuje, kako nevarni so črnorokari.

V hribih je živel Giuseppe Provenanza s svojo ženo. Imel je večjo kozjo čredo in izdeloval sir. Ščasoma je obogatel. Nekega dne je prejel pismo, da naj položi večjo vsoto denarja na določeno mesto. Provenanza se ni brigal za opomin in par dni kasneje je bil ustreljen od zadel iz zasede, ko je šel v hlev.

Žena je napela vse svoje moči, da pridejo črnorokarji v roke pravici. Teden kasneje je šla v hribe na svojo farmo in našli so jo umorjeno. O morilec ni bilo sledi.

Kako nevarni so italijanski črnorokarji, pričajo še drugi dogodki, ki ob enem govore, da so naj-nevarnejši kriminalci.

Nekega dne je bil pozvan policaj Gordon iz Pueble, da v nekem prenočišču v Bessemerju napravi red. Ko je odprl vrata, so pošli trije strelci in policaj se je zgrudil mrtev na tla.

Mrs. Mattie Baker, lastnica prenočišča, se je potrudila, da oblači primego morilec. Nekega dne je izginila in našli so jo zakopano in umorjeno v cestnem jarku blizu Pueble.

V Cokedalu, rudarskem selu, je bil umorjen italijanski rudar, ki si je s trdim delom prihranil nekaj denarja. Postal je žrtve črnorokarjev, ker jim ni hotel izročiti svojega trdo prisluženega denarja.

Italijani, ki imajo par stotakov ali tisočakov, žive v vednem strahu, da jim ga odvzamejo črnorokarji. Može ne gre navadno nikdar k pošti, če ni žena na straži, na obratno pa žena ne gre v posteljo, če soprog ni na straži.

OKUPACIJSKA ARMADA.

Chicago, Ill. — Okupacijska armada, ki ostane v Nemčiji je sestavljena iz sledečih polkov, bataljonov in vojaških enot:

Infanterija. — 16th, 18th, 26th, 28th, 9th, 23d, 5th, 6th, 4th, 7th, 30th, 38th, 39th, 47th, 58th, 59th, 60th, 61st, 11th, 55th, 56th, 34th, 64th, 109th, 110th, 111th, 113th, 125th, 126th, 127th, 128th, 129th, 130th, 131st, 132d, 165th, 166th, 167th, 168th, 315th, 316th, 317th, 318th, 319th, 320th, 321st, 322d, 323d, 324th, 325th, 326th, 327th, 328th, 329th, 330th, 331st, 332d, 333d, 334th, 335th, 336th, 337th, 338th, 339th, 340th, 341st, 342d, 343d, 344th, 345th, 346th, 347th, 348th, 349th, 350th, 351st, 352d, 353d, 354th, 355th, 356th, 357th, 358th, 359th, 360th, 361st, 362d, 363d, 364th, 365th, 366th, 367th, 368th, 369th, 370th, 371st, 372d, 373d, 374th, 375th, 376th, 377th, 378th, 379th, 380th, 381st, 382d, 383d, 384th, 385th, 386th, 387th, 388th, 389th, 390th, 391st, 392d, 393d, 394th, 395th, 396th, 397th, 398th, 399th, 400th, 401st, 402d, 403d, 404th, 405th, 406th, 407th, 408th, 409th, 410th, 411st, 412d, 413d, 414th, 415th, 416th, 417th, 418th, 419th, 420th, 421st, 422d, 423d, 424th, 425th, 426th, 427th, 428th, 429th, 430th, 431st, 432d, 433d, 434th, 435th, 436th, 437th, 438th, 439th, 440th, 441st, 442d, 443d, 444th, 445th, 446th, 447th, 448th, 449th, 450th, 451st, 452d, 453d, 454th, 455th, 456th, 457th, 458th, 459th, 460th, 461st, 462d, 463d, 464th, 465th, 466th, 467th, 468th, 469th, 470th, 471st, 472d, 473d, 474th, 475th, 476th, 477th, 478th, 479th, 480th, 481st, 482d, 483d, 484th, 485th, 486th, 487th, 488th, 489th, 490th, 491st, 492d, 493d, 494th, 495th, 496th, 497th, 498th, 499th, 500th, 501st, 502d, 503d, 504th, 505th, 506th, 507th, 508th, 509th, 510th, 511st, 512d, 513d, 514th, 515th, 516th, 517th, 518th, 519th, 520th, 521st, 522d, 523d, 524th, 525th, 526th, 527th, 528th, 529th, 530th, 531st, 532d, 533d, 534th, 535th, 536th, 537th, 538th, 539th, 540th, 541st, 542d, 543d, 544th, 545th, 546th, 547th, 548th, 549th, 550th, 551st, 552d, 553d, 554th, 555th, 556th, 557th, 558th, 559th, 560th, 561st, 562d, 563d, 564th, 565th, 566th, 567th, 568th, 569th, 570th, 571st, 572d, 573d, 574th, 575th, 576th, 577th, 578th, 579th, 580th, 581st, 582d, 583d, 584th, 585th, 586th, 587th, 588th, 589th, 590th, 591st, 592d, 593d, 594th, 595th, 596th, 597th, 598th, 599th, 600th, 601st, 602d, 603d, 604th, 605th, 606th, 607th, 608th, 609th, 610th, 611st, 612d, 613d, 614th, 615th, 616th, 617th, 618th, 619th, 620th, 621st, 622d, 623d, 624th, 625th, 626th, 627th, 628th, 629th, 630th, 631st, 632d, 633d, 634th, 635th, 636th, 637th, 638th, 639th, 640th, 641st, 642d, 643d, 644th, 645th, 646th, 647th, 648th, 649th, 650th, 651st, 652d, 653d, 654th, 655th, 656th, 657th, 658th, 659th, 660th, 661st, 662d, 663d, 664th, 665th, 666th, 667th, 668th, 669th, 670th, 671st, 672d, 673d, 674th, 675th, 676th, 677th, 678th, 679th, 680th, 681st, 682d, 683d, 684th, 685th, 686th, 687th, 688th, 689th, 690th, 691st, 692d, 693d, 694th, 695th, 696th, 697th, 698th, 699th, 700th, 701st, 702d, 703d, 704th, 705th, 706th, 707th, 708th, 709th, 710th, 711st, 712d, 713d, 714th, 715th, 716th, 717th, 718th, 719th, 720th, 721st, 722d, 723d, 724th, 725th, 726th, 727th, 728th, 729th, 730th, 731st, 732d, 733d, 734th, 735th, 736th, 737th, 738th, 739th, 740th, 741st, 742d, 743d, 744th, 745th, 746th, 747th, 748th, 749th, 750th, 751st, 752d, 753d, 754th, 755th, 756th, 757th, 758th, 759th, 760th, 761st, 762d, 763d, 764th, 765th, 766th, 767th, 768th, 769th, 770th, 771st, 772d, 773d, 774th, 775th, 776th, 777th, 778th, 779th, 780th, 781st, 782d, 783d, 784th, 785th, 786th, 787th, 788th, 789th, 790th, 791st, 792d, 793d, 794th, 795th, 796th, 797th, 798th, 799th, 800th, 801st, 802d, 803d, 804th, 805th, 806th, 807th, 808th, 809th, 810th, 811st, 812d, 813d, 814th, 815th, 816th, 817th, 818th, 819th, 820th, 821st, 822d, 823d, 824th, 825th, 826th, 827th, 828th, 829th, 830th, 831st, 832d, 833d, 834th, 835th, 836th, 837th, 838th, 839th, 840th, 841st, 842d, 843d, 844th, 845th, 846th, 847th, 848th, 849th, 850th, 851st, 852d, 853d, 854th, 855th, 856th, 857th, 858th, 859th, 860th, 861st, 862d, 863d, 864th, 865th, 866th, 867th, 868th, 869th, 870th, 871st, 872d, 873d, 874th, 875th, 876th, 877th, 878th, 879th, 880th, 881st, 882d, 883d, 884th, 885th, 886th, 887th, 888th, 889th, 890th, 891st, 892d, 893d, 894th, 895th, 896th, 897th, 898th, 899th, 900th, 901st, 902d, 903d, 904th, 905th, 906th, 907th, 908th, 909th, 910th, 911st, 912d, 913d, 914th, 915th, 916th, 917th, 918th, 919th, 920th, 921st, 922d, 923d, 924th, 925th, 926th, 927th, 928th, 929th, 930th, 931st, 932d, 933d, 934th, 935th, 936th, 937th, 938th, 939th, 940th, 941st, 942d, 943d, 944th, 945th, 946th, 947th, 948th, 949th, 950th, 951st, 952d, 953d, 954th, 955th, 956th, 957th, 958th, 959th, 960th, 961st, 962d, 963d, 964th, 965th, 966th, 967th, 968th, 969th, 970th, 971st, 972d, 973d, 974th, 975th, 976th, 977th, 978th, 979th, 980th, 981st, 982d, 983d, 984th, 985th, 986th, 987th, 988th, 989th, 990th, 991st, 992d, 993d, 994th, 995th, 996th, 997th, 998th, 999th, 1000th, 1001st, 1002d, 1003d, 1004th, 1005th, 1006th, 1007th, 1008th, 1009th, 1010th, 1011st, 1012d, 1013d, 1014th, 1015th, 1016th, 1017th, 1018th, 1019th, 1020th, 1021st, 1022d, 1023d, 1024th, 1025th, 1026th, 1027th, 1028th, 1029th, 1030th, 1031st, 1032d, 1033d, 1034th, 1035th, 1036th, 1037th, 1038th, 1039th, 1040th, 1041st, 1042d, 1043d, 1044th, 1045th, 1046th, 1047th, 1048th, 1049th, 1050th, 1051st, 1052d, 1053d, 1054th, 1055th, 1056th, 1057th, 1058th, 1059th, 1060th, 1061st, 1062d, 1063d, 1064th, 1065th, 1066th, 1067th, 1068th, 1069th, 1070th, 1071st, 1072d, 1073d, 1074th, 1075th, 1076th, 1077th, 1078th, 1079th, 1080th, 1081st, 1082d, 1083d, 1084th, 1085th, 1086th, 1087th, 1088th, 1089th, 1090th, 1091st, 1092d, 1093d, 1094th, 1095th, 1096th, 1097th, 1098th, 1099th, 1100th, 1101st, 1102d, 1103d, 1104th, 1105th, 1106th, 1107th, 1108th, 1109th, 1110th, 1111st, 1112d, 1113d, 1114th, 1115th, 1116th, 1117th, 1118th, 1119th, 1120th, 1121st, 1122d, 1123d, 1124th, 1125th, 1126th, 1127th, 1128th, 1129th, 1130th, 1131st, 1132d, 1133d, 1134th, 1135th, 1136th, 1137th, 1138th, 1139th, 1140th, 1141st, 1142d, 1143d, 1144th, 1145th, 1146th, 1147th, 1148th, 1149th, 1150th, 1151st, 1152d, 1153d, 1154th, 1155th, 1156th, 1157th, 1158th, 1159th, 1160th, 1161st, 1162d, 1163d, 1164th, 1165th, 1166th, 1167th, 1168th, 1169th, 1170th, 1171st, 1172d, 1173d, 1174th, 1175th, 1176th, 1177th, 1178th, 1179th, 1180th, 1181st, 1182d, 1183d, 1184th, 1185th, 1186th, 1187th, 1188th, 1189th, 1190th, 1191st, 1192d, 1193d, 1194th, 1195th, 1196th, 1197th, 1198th, 1199th, 1200th, 1201st, 1202d, 1203d, 1204th, 1205th, 1206th, 1207th, 1208th, 1209th, 1210th, 1211st, 1212d, 1213d, 1214th, 1215th, 1216th, 1217th, 1218th, 1219th, 1220th, 1221st, 1222d, 1223d, 1224th, 1225th, 1226th, 1227th, 1228th, 1229th, 1230th, 1231st, 1232d, 1233d, 1234th, 1235th, 1236th, 1237th, 1238th, 1239th, 1240th, 1241st, 1242d, 1243d, 1244th, 1245th, 1246th, 1247th, 1248th, 1249th, 1250th, 1251st, 1252d, 1253d, 1254th, 1255th, 1256th, 1257th, 1258th, 1259th, 1260th, 1261st, 1262d, 1263d, 1264th, 1265th, 1266th, 1267th, 1268th, 1269th, 1270th, 1271st, 1272d, 1273d, 1274th, 1275th, 1276th, 1277th, 1278th, 1279th, 1280th, 1281st, 1282d, 1283d, 1284th, 1285th, 1286th, 1287th, 1288th, 1289th, 1290th, 1291st, 1292d, 1293d, 1294th, 1295th, 1296th, 1297th, 1298th, 1299th, 1300th, 1301st, 1302d, 1303d, 1304th, 1305th, 1306th, 1307th, 1308th, 1309th, 1310th, 1311st, 1312d, 1313d, 1314th, 1315th, 1316th, 1317th, 1318th, 1319th, 1320th, 1321st, 1322d, 1323d, 1324th, 1325th, 1326th, 1327th, 1328th, 1329th, 1330th, 1331st, 1332d, 1333d, 1334th, 1335th, 1336th, 1337th, 1338th, 1339th, 1340th, 1341st, 1342d, 1343d, 1344th, 1345th, 1346th, 1347th, 1348th, 1349th, 1350th, 1351st, 1352d, 1353d, 1354th, 1355th, 1356th, 1357th, 1358th, 1359th, 1360th, 1361st, 1362d, 1363d, 1364th, 1365th, 1366th, 1367th, 1368th, 1369th, 1370th, 1371st, 1372d, 1373d, 1374th, 1375th, 1376th, 1377th, 1378th, 1379th, 1380th, 1381st, 1382d, 1383d, 1384th, 1385th, 1386th, 1387th, 1388th, 1389th, 1390th, 1391st, 1392d, 1393d, 1394th, 1395th, 1396th, 1397th, 1398th, 1399th, 1400th, 1401st, 1402d, 1403d, 1404th, 1405th, 1406th, 1407th, 1408th, 1409th, 1410th, 1411st, 1412d, 1413d, 1414th, 1415th, 1416th, 1417th, 1418th, 1419th, 1420th, 1421st, 1422d, 1423d, 1424th, 1425th, 1426th, 1427th, 1428th, 1429th, 1430th, 1431st, 1432d, 1433d, 1434th, 1435th, 1436th, 1437th, 1438th, 1439th, 1440th, 1441st, 1442d, 1443d, 1444th, 1445th, 1446th, 1447th, 1448th, 1449th, 1450th, 1451st, 1452d, 1453d, 1454th, 1455th, 1456th, 1457th, 1458th, 1459th, 1460th, 1461st, 1462d, 1463d, 1464th, 1465th, 1466th, 1467th, 1468th, 1469th, 1470th, 1471st, 1472d, 1473d, 1474th, 1475th, 1476th, 1477th, 1478th, 1479th, 1480th, 1481st, 1482d, 1483d, 1484th, 1485th, 1486th, 1487th, 1488th, 1489th, 1490th, 1491st, 1492d, 1493d, 1494th, 1495th, 1496th, 1497th, 1498th, 1499th, 1500th, 1501st, 1502d, 1503d, 1504th, 1505th, 1506th, 1507th, 1508th, 1509th, 1510th, 1511st, 1512d, 1513d, 1514th, 1515th, 1516th, 1517th, 1518th, 1519th, 1520th, 1521st, 1522d, 1523d, 1524th, 1525th, 1526th, 1527th, 1528th, 1529th, 1530th, 1531st, 1532d, 1533d, 1534th, 1535th, 1536th, 1537th, 1538th, 1539th, 1540th, 1541st, 1542d, 1543d, 1544th, 1545th, 1546th, 1547th, 1548th, 1549th, 1550th, 1551st, 1552d, 1553d, 1554th, 1555th, 1556th, 1557th, 1558th, 1559th, 1560th, 1561st, 1562d, 1563d, 1564th, 1565th, 1566th, 1567th, 1568th, 1569th, 1570th, 1571st, 1572d, 1573d, 1574th, 1575th, 1576th, 1577th, 1578th, 1579th, 1580th, 1581st, 1582d, 1583d, 1584th, 1585th, 1586th, 1587th, 1588th, 1589th, 1590th, 1591st, 1592d, 1593d, 1594th, 1595th, 1596th, 1597th, 1598th, 1599th, 1600th, 1601st, 1602d, 1603d, 1604th, 1605th, 1606th, 1607th, 1608th, 1609th, 1610th, 1611st, 1612d, 1613d, 1614th, 1615th, 1616th, 1617th, 1618th, 1619th, 1620th, 1621st, 1622d, 1623d, 1624th, 1625th, 1626th, 1627th, 1628th, 1629th, 1630th, 1631st, 1632d, 1633d, 163

Iz jugoslovanskih krajev.

(Nadaljevanje s prve strani)

slovani, solidarna z jugoslovanskim narodom in da se podpruža sklepom Narodnega Veća v Zagrebu in njegove podružnice v Pulju.

31. oktober prvi dan jugoslovanske mornarice.

Po pregovarjanju z odposlanci vseh oddelkov in ladij je bilo kasno ponoči od 30. na 31. okt. sklenjeno, da bo Jugoslovanski Narodni Odbor v Pulju prevzel poveljstvo nad mornarico v imenu vrhovne jugoslovanske vlade — Narodnega Veća v Zagrebu. Med tem je dospela v Pulj brezlična brzojavna vest, da pridejo naslednjega jutra v Pulj odposlanci Narodnega Veća v Zagrebu: dr. A. Trešić-Pavičić, dr. Čop in Vilim Bukšek, in to na torpedovki št. 55.

Ker se ni vedelo natančno za uro prihoda, je moštvo željno čakalo pred poslopjem pristaniškega admirala. Že ob desetih dopoldan sta šla dva sokola s hrvatske zastave pred poslopje pristaniškega admirala. Okoli njih se je zbirala ostala svet. Mornarji, vojniki, dijaki, delavci so izkazovali trobojničarstvo, ko so dohajali. Neki mornar je poljubil zastavo in rekel: "O, kako si mi mila! Odslej, ako bomo morali umirati, bomo umirali samo za svoje!"

Končno se je zaznalo, da se odposlanci Narodnega Veća že nahajajo na bojni ladi "Viribus Unitis", in ob polni popoldni je bilo opaziti majhen motorni čoln, ki se je približeval od "Viribus Unitis". Iz čolna je stopil prvi dr. Trešić-Pavičić, pozdravljen z viharimi klici: "Živijo narodni mučeniki!" "Živelo Narodno Veće!" Po pozdravu upravitelja "Hrvatskega lista" Jos. Basollija je stopil dr. Trešić-Pavičić pred zastavo in pravi:

Dragi bratje! Odkrivam se pred tem svetim znakom!

Osemsto let smo sužnjevali: osemsto let smo robovali Madžarom; štiri stoletja smo robovali Benečanom; tristo let smo robovali Avstriji. Toda ta divna zastava se je zopet razvila nad to našo obalo, da ne bo nikoli več naša in zvit.

Dragi bratje! Pokažite i nadalje, da ste junaki, kakor ste dosedaj pokazali. Pokažite svetu, da ste junaki in da se zavedate svojih pravic, da se v Vas ne razvija onih anarhističnih duh, ki je dovedel do razpada Rusije. Poslušajte svoje vrhovno poveljstvo, Narodno Veće v Zagrebu, a za njim vaše poveljnice tu.

Živeli mornarji jugoslovanske mornarice!

Viharno klicanje Jugoslaviji, njenemu brodogradu, narodnim voditeljem, itd. je sledilo tem besedam. Nato so množice manifestirale po mestu. Četa mornarjev z nastankom bajoneti je defilirala sokolom in zastavi. Pred sprevedom so stopali sokoli, med njimi pa je nosil neki mornar trobojnice.

Izročitev mornarice.

Na ladi jugoslovanske države "Viribus Unitis" je izročil dose-danji poveljnik brodogradu Horthy poveljstvo novemu jugoslovanskemu poveljniku. Akt izročitve in sprejetja so podpisali člani zagrebaškega Narodnega Veća.

Od petih popoldan 31. oktobra je naznanilo 21 strel iz topa, da je razvil jugoslovanski brodograd v Pulju zastave v jugoslovanskih barvah — največ hrvatske, nekoliko tudi slovenskih in srbskih.

Uradni radiotelegram Narodnemu Veću.

Pulj, 31. oktobra ob 7. zvečer: Narodno Veće, Zagreb.

Bojna mornarica v posesti Narodnega Veća. Avstrijska zastava sneta—trobojnice razvita na vseh ladjah. Vojska zapriščena Narodnemu Veću.

Jutri odidem na ladi "Admiral Spaun", da odpostavim avstrijske oblasti in zapriščem posadke v Šibeniku in Kotorju.

Trešić-Pavičić

Ladija "Viribus Unitis" potopljena.

1. novembra zjutraj je bil razstreljen "Viribus Unitis", na katerem je bila prejšnji dan razvita jugoslovanska zastava. Potopljen je bil v pristanišču. To je prva nesreča, ki je zadela jugoslovanske brodograde v Pulju. "Viribus Unitis" je bil poleg potopljenega "St. Istvana" največja bojna

ladja bivše avstro-ograrske vojne mornarice. O tem se pripoveduje sledeče:

"Dvajset minut pred katastrofo je stopil na ladijo mornar ter vzkliknil: "Eviva Italia!" Vprašal je nato po poveljniku ladje, kateremu je sporočil: "Ladija bo v dvajsetih minutah pogrnjena v zrak; reši se, kdo se more!"

Kapitan je izdal takoj tozadevno odredbo. Ko je potekel ome-njeni rok, je bilo ališati eksplozijo. Sodil se, da je utonilo okoli tristo mož posadke. Potopitev ladje je izzvala v mestu velikansko razburjenje, med jugoslovanskimi mornarji pa silno ogorčenje. Povzročitelji katastrofe so bili prijati, namreč, dva mlada italijanska poročnika, ki sta izjavila, da nista vedela, da je mornarica prešla v roke Jugoslovancev.

Pri tem je utonil tudi linijski kapitan Janko Vukotić-Podkapel-ski, poveljnik potopljene ladje, ki je prevzel prejšnji dan vrhovno zapovedništvo nad brodogradom. Par ur pred katastrofo se je udeležil kapitan Vojnović še seje Narodnega Odbora, da se določi nadaljne postopanje.

Prvemu junaškemu zapovedniku jugoslovanskega brodograda: SLAVA!

(Op.—V ameriških listih je bilo poročano, da je bil "Viribus Unitis" potopljen, še predno je bil izročen Jugoslovancem. V svojem sovrastvu do Jugoslovancev niso Italijani videli jugoslovanske trobojnice, ki je vihrala na ladiji).

ODHOD JUGOSLOVANSKIH PREDSTAVNIKOV IZ ŽENEVE.

(Jugoslav. čas. biro, Washington, D. C.)

Izvirno poročilo, 14. novembra.

Predsednik ministrskega sveta in zunajni minister Nikola Pašić je odpotoval že v soboto zvečer z železnice v Pariz. Predsednik Jug. Odbora v Londonu, dr. A. Trumbić, je odpotoval skupno z ostalimi člani Odbora z avtomobilom proti Annemasse, odkoder se bo do vozila v vozom do Pariza. Po isti poti jo bo mahnil tudi dr. Korosec in dr. M. Čingrija, član nove vlade, z ostalimi spremljevalci.

Odposlanci Jug. Kluba na Dunaju v Narodno Veće.

Jugoslovanski klub na Dunaju je izvolil osrednji odbor Narodnega Veća SHS, v Zagrebu kot svoje odposlance naslednje člane: J. Bikanlija, dr. M. Čingrija, dr. Verstovška, viteza Pogačnika in dr. Rubara.

Predstavnik črnogorske vlade v Ženevi.

Črnogorski finančni minister, Milo Vujović, se je mudil zadnje dni v Ženevi in se ponovno sestaja s predstavniki Jugoslovancev iz osvobojenih dežel.

Razburjenje v domovini.

Pogoji premirja med zaveznicami in bivšo avstro-ograrsko monarhijo so izzvali po vseh naših krajih veliko razburjenje. Narodno Veće se brani izprazniti dalmatinsko obalo in stoji na stališču, da se je jugoslovansko ozemlje nima več smatrati sovrastnim. Slovenski Svet je protestiral proti zasedanju jugoslovanskega ozemlja po Italiji. Narodno Veće v Zagrebu je poslalo breskčinim potom prota na predsednika Wilsona proti zasedanju.

Atentat na ravnatelja Srb. Rdečega križa v Ženevi.

Ženeva, 14. novembra. Danes okoli poldne je streljal Mladen Protić s samokresom na ravnatelja Obveščevalnega urada Rdečega križa v Ženevi, g. Obrada Blagojevića, in to na stopnjicah poslopja Rdečega križa. Protić je izstrelil vseh šest strel, nato pa izginil. G. Blagojević je lahko ranjen na nogi in roki. Protić je bil v zelo slabem materialnem stanju, potem ko je bil odpuščen iz službe pri Rdečem križu, kar je tudi najbrže vzrok njegovega čina.

Jugoslovanska flota potopljena?

(Izvirno). Vossische Zeitung je objavila 9. novembra vest, da so Jugoslovanci, katerim je bila izročena po vrhovni naredbi bivša avstrijska flota, potopili vse večje ladje, ki so bile v Pulju, da bi jih ne dobili Italijani v roke. Po poslednjih vestih, ki so dosepele s Krfa, se vest ne potrjuje.

Zakaj "Narodno Veće"?

"Slovenec" od 14. oktobra piše pod tem naslovom: Od več strani nas vprašujejo, zakaj imenujemo centralni narodni svet v Zagrebu "spakedrako" "Narodno Veće (Vijeće)." V pojasnilo ome-

njamo, da smo Slovenci predlagali v Zagrebu ime "Narodni odbor", ki bi bilo vsem trem plemenom skupno, a ga Hrvati niso sprejeli, ker ne izraža popolnoma značaja narodnega sveta. Srbi in Hrvati so se odločili za ime "Narodno Veće" in so Slovencem prepustili, da ga imenujejo po svoje "svet" ali "odbor." Ker mora institucija takega pomena imeti eno, officialno ime, smo se odločili, da jo nazovemo tudi mi "Narodno Veće."

Koliko je vreden avst. denar.

"Mariborska" Straža piše 18. oktobra: List "Videnske Illustracije Novin" pripoveduje to-le: V neki gostilni v Curihu v Švici je obedom neki avstrijski dostojanstvenik. Natakarnu je račun obel 289 kron in vprašal, ali bo plačal račun v papirju. Dostojanstvenik mu pomoli 10 K v zlatu. "Prosim, to je pa druga stvar", pravi natakarn, in napiše drug račun, vzame 10 K v zlatu in vrne avstrijskemu gostu 78 kron v papirju. — Nekemu drugemu avstrijskemu gospodu se je pripetilo, da vse kaj lepšega. Ko se je v Bernu v gostilni dobro najedel, so mu počile naramnice. Stopi v prodajalno, da si kupi nove. Veljale so 96 centimov (vinarjev). Da avstrijsko krono v srebru. Na svoje veliko začudenje je dobil nazaj 4 centime in eno krono v papirju.

Vesti iz stare domovine.

("Slovenski Narod", dne 18. sept.)

Obletnica. — Danes pred 10 leti so se vršile v Ljubljani znane septembarske demonstracije, ki so se ponovile krvavo nedeljo 20. septembra. Takrat sta bila ustreljena 22letni strojnik "Narodne tiskarne" Rudolf Lunder in 15letni četrtrošec Ivan Adamič. Težko ranjenih je bilo 8 oseb. V nedeljo so se vršili v Celju, Mariboru in Kočevju krvavi izgrezi proti Slovincem.

Umrla je v Spodnji Šiški ga. Nežika Meršol.

Radi roparskega umora je bil obsojen pred poroto v Gradcu 16letni pomožni delavec Iv. Schandl na 16 let težke ječe. Ubil in oropal je 27. maja t. l. v Grambachu pri Gradcu posestnico Marijo Fuchs.

Umrla je včeraj popoldne v hiši št. 5 na Elizabetni cesti v Ljubljani po kratki bolezni gospa Jožica Fornaričeva, rojena Pavletičeva iz Mirna, soproga gosp. dr. Slavkova Fornaričarja iz Bili na Goriškem. Kruta smrt mu je iztrgala ljubko ženo kratke mesece po poroki in mu prizadejala neizmerno gorje. Kakor mnogo drugih begunk polože tudi njo daleč proč od ljubljenskih krajev v hladno zemljo.

Oplenjen vlak. — Iz Zagreba poročajo, da se je pred nekaj dnevi ustavil tovorni vlak pred signalno ploščo. Takoj je prihitelo 16 ljudi, ki so odprli vagon in vzeli iz njega 17 vreč pšenice. Vojaška straža je streljala in ubila dva človeka, drugi so pa zbežali.

Umrla so v Ljubljani: Dne 13. septembra: Angela Lah, delavčeva žena, 31 let, utonila v Gradaščici.

Dne 16. decembra: Marija Teraninus, zasebnica, 52 let, Miklošičeva cesta 4.

Dne 17. decembra: Terezija Einsiedler, bolnišnica devica, 56 let, Radečkova cesta 9. — Neža Meršol, žena posestnika in nad-spravednika, 60 let.

Dne 18. septembra: Karel Johan, delavec, 53 let, Rožna ulica 27. — Emil Sajovic, sin tobačnega delavca, 1 mesec, Velika čolnarska ulica 5. — Ivan Jeršin, rejenska, 3 mesece, Gradaška ulica 16.

V deželni bolnišnici: Dne 17. septembra: Luka Posega, kočar, 70 let.

Dne 13. septembra: Marija Bedina, posestnica, 45 let. — Ana Avgustin, vdova trgovskega sluga, 48 let. — Gabriella Eger, prodajalka, 16 let.

Dne 14. septembra: Terezija Verovšek, žena magistratnega računskega revidenta, 45 let. — Zo-fija Zaje, sirota, 10 let. — Frank Zlokarnik, posestnik, 58 let.

Dne 16. septembra: Ivan Mencl, šivilja, 46 let. — Antonija Sternad, sprevednikova hči, 13 let. — Juri Plušin, begunec, 55 let.

Dne 17. septembra: Marija Cotman, zasebnica, 68 let.

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.

(Nadaljevanje.)

Deseti brat ni hotel sedeti med gosti. V svoji navadni obleki je stal sredi hiše, zdaj pa se glasno zagrohotal, in kadar so godli kako novo ubrali, je vzdigoval nerodno boso nogo, jih metal visoko od sebe in s peto bil ob tla, kakor bi hotel plesati.

O Dolfu je malo drugega povedati, kakor da je imel kupico vedno med prsti.

"Naj Krjavelj pije! Povedal nam bode, ali je res hudič na svetu", je pravil starešina Matevžek. "O res, to pa to, saj sem ga jaz presekal, na dva kosa sem ga presekali!" zavpije Krjavelj vesel, počuje slastno dar iz kozarca in hoče brž pravi svojo povest.

"O svoji ženi naj pove, zdaj smo na ženitovanju!" zavpije deseti brat.

"Kaj je bil kdaj oženjen Krjavelj?" vpraša Krivec.

"O, bil, bil!" odgovori Krjavelj, "sveti Kozmes mi jo je bil dal, Bog mu daj dobro, vsi sveti so mi jo pa vzeli, mojo Urško, Bog jim te grehe odpusti, jaz jim jih ne bom nikoli pozabil, kaj menite!"

In nakremži se Krjavelj in se namrda, nabere lice v čudovite gubance, razvleče usta na široko, stisne oči in si jih začne brisati s pestjo ter zatuli čudovit jok, da so se nekateri smejali, nekaterim pa se je začel smiliti.

"Nič ne jokaj, brate!" ga tolaži deseti brat, "tvoja Urška ni bila vredna latvice kislega mleka. Zakaj bi tulil in solze počel za njo."

"Kaj lažeš!" se srdi Krjavelj.

"Povej rajši, kako sta se seznanila in koliko časa sta bila vkup."

"Kako sva se seznanila!" odgovori Krjavelj. "Jaz sem dejal: ti, ona je dejala: ti, pa je bilo vse. Jaz sem za pečjo ležal, pri Bučarju je bilo, pa trebuh me je bolel."

"Zakaj ga nisi ozdravil tako kakor kozo?" vpraša deseti brat. "Zato ker se nisem domislil. Trebuh me je bolel; kar pride Bučar in mi pove, da je Hrvatom, ki so prašiče gnali čez hosto, ena takih živali v travo položila."

"Poginila!"

"Kaj lažeš! Ni bila poginila, samo hoditi ni mogla več. Jaz nisem imel kaj jesti, pozabim trebuh in grom živinčeta iskati. Tam pri cesti je bilo istegnjeno. Jaz poprimem za prednje noge — takole — potegnem vso žival čez hrbet, eno nogo čez eno, drugo čez drugo ramo, zadnje so mi pa doli pod hrbiščem, opletale po mojih nogah in rilec je čez mojo glavo naprej molil, takole! Težko sem nosil, grozno so me slabosti obhajale, pa mrak se je delal in trebuh me je bolel. Tačas sem Boga klical na pomaganje, ali nič ni izdalo. Kar mi je na um prišlo: 'Ti, Krjavelj, danes je sveti Kozmek in sveti Dolen, to sta bila dva konjederčina brata, ljudi sta zdravila in dobra dela doprinesla; prosim ju, onadva ti bosta pomagala, da boš imel man težav s prašičem. In ko sem roke povzdignil, sem izpustil po nevedoma obe znjati, prase mi je izmuznilo po hrbtu na tla, rilec mi je šel klobuk posnel. In potlej sem prosil svetega Kozmeka, naj mi pride na rane pomagat ali naj pa vsaj živo dušo pošlje, ker sam nisem mogel prasetu spraviti zopet na ramo, kakor je bilo prej."

"Ali te je uslišal sveti Kozmek..." vprašajo oni.

"Kaj pak, da me je," odgovori Krjavelj. "Komaj sem dejal jezik za zobe od molitve, sem že zagledal žensko, ki je prišla mimo."

"Stara beračica je bila!" reče Martinek.

"Kdo pravi! Kako bo stara, saj še šestdeset let ni živela do tačas! Kako bo beračica, kaj me je vbo-gajme prosila, kali? — Jaz pravim: 'Ti, ženska. Bog te je ustvaril, Bog te je dal, pomagaj mi na ramo!' In brž je poprijela prašiča za eno bederec in mi je pomagala vleči na ramo. Jaz pa sem brž dejal: 'To je dobra ženska, to bi ti vzel.' To sem ji naravnost povedal iz oči v oči. Ona pa ni dejala nobene slabe besedice, samo

"O pač!" pravil Krjavelj. "Naveličal se me je sveti mož poslušati in mi je nazadnje rekel: 'Če ti gospod v gradu in soseska dovoli in če imaš ženo s čim preživiti, naredi, kar hočeš, pa kesal se boš.' — In jaz sem vesel šel domov. Doma pa je bilo zaprto, Urške ni bilo nikjer. Reva je bila pognila, nikoli več je nisem videl."

"Ali se ti kaj toži za njo?"

Krjavelj se spusti v jok in pripoveduje: "O pač se mi je tožilo."

(Dalje)

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravskec.

(Nadaljevanje.)

Hmelnički se dvigne ter jima hiti na pomoč. Na poti pa izve, da so se gospod Senjovski in nekoliko praporov združili s hetmani, ki so zapustili Korsun in šli v Boguslavje. Bila je tudi resnica. Hmelnički je zavzel Korsun brez upora; pustivši v njem vozove, sklade živeža, skratka ves tabor, je hitel urno za njimi.

Ni mu bilo treba dolgo hiteti, ker mu niso našli daleč. Pod Kruto Balko (gredo) sonalele njegove prednje straže na poljski tabor.

Gospod Skretuski ni mogel videti bitke, ker je s taborom vred ostal v Korsunu. Zahar ga je nastanil poleg traga v hiši gospoda Zabokrickega, katerega so vstajniki obesili, ter postavil stražo iz ostankov mirhorodskega kurena, ker so vataši še vedno plenili po hišah ter pobijali vsakega, o komur so slutili, da je Poljak. Skozi razbita okna je videl gospod Skretuski tolpe pljanih kmetov, krvavih, z zavihanimi rokavi sraj, hitečih od hiše do hiše, od kleti do kleti in preiskujoč vsa kota, pode in podstrešja. Časih je strašen krič naznanjal, da so našli plemiča, žida, moškega, žensko ali otroka. — Žrtev so izvlekli na trg ter pasli svojo krvoželjnost na najstrašnejši način. Tolpa se je kar trgala med seboj za ostanke trupel, mazala si z veseljem ž njih krvjo lice in prsi, ter ovijala si okoli vratu še kadečča čreva. Drobne židovske otroke so kmetje zgrabili za noge ter cepili jih sredi divjega smeja tolpe na dvoje. Lomili so tudi v hiše, zavarovane s stražo, v katerih so bili zaprti znamenitejši jetniki, katere so pustili, ker so se nadejali od njih bogate odkupnine. Ta čas so Zaporožci in Tatarji, stoječi na straži, odganjali tolpo s korobači iz volavske kože. Tako je bilo pri hiši gospoda Skretuskega. Zahar je ukazal udrihati po prostakih brez usmiljenja; Mirhorodci so izpolnjevali povelja z veseljem, ker Niževci so le ob času vojske radi imeli, da so jim prišli prostaki na pomoč. — Sicer pa so jih prezirali, nemara še bolj, nego Poljake in plemstvo. Zato tudi sebe niso zaman nazivali "plemenito rojene Kozake". Hmelnički sam je prepustil pozneje večkrat kako znatno množico teh prostakov Tatarjem, katere so odgnali na Krim in jih tam prodajali v Turčijo ali Malo Azijo.

Tolpa je torej divjala na trgu; nazadnje je pobesnila tako, da se je začela med seboj moriti. Dan se je že nagibal. Nekdo je zapalil eno stran trga, cerkev in župnišče. Na sredo je pihal veter na drugo stran ter branil, da se požar ni širil. Vetičanska zarja je razsvetljevala trg tako, kakor solnčni žarki po dnevu. Vročina je postajala neznošljiva. Od daleč se je čul strašen grom topov; — očitno je postajala bitka pod Kruto Balko čedalje ljutejša.

"Vročina mora biti tam našim!" zamomlja stari Zahar. "Hetmani se ne šaliijo. Hej! gospod Potocki je hraber vojak."

Nato pokaže skozi okno na prostake.

"No!" reče, "sedaj tu rajajo, če pa Hmelničkega pobijejo, bodo tudi nad njimi rajali."

V tem trenutku se zasliši topot; na trg pridrvi nekoliko penastih konj z jezdec. Lica so jim bila črna smodnika, obleka raztrgana in glave zavezane s cunjami. Vse je pričalo, da so prisopihali naravnost z bojišča.

"Ljudje, ki verujete v Boga, bežite! Lahko pobijejo Kozake!" kriče na vse grlo.

Začne se hrup in zmešnjava. Tolpa se zaziblie kakor val, v katerega se upre vihar. Naglo prevzame vse divji strah. Hoteli so bežati; ker so bile ulice zatlačene z vozmi in eden del trga v ognju, niso mogli nikamor bežati.

Prostaki se začno gnjesti, kričati, tuliti, daviti in vpiti proseč usmiljenja, dasiravno je bil sovrtažnik še daleč.

Ko je namestnik izvedel, kaj se godi, je skoraj znorel veselja. Začel je hoditi po sobi, kakor blazen, bfi se z rokami po prsih z vsemi močmi ter klicati:

"Vedel sem, da boče tako! Vedel, kakor sem živ! Opraviiti imajo s hetmani, z vso ljudovlado! Ura kazni je prišla! Kaj je to?"

Znovič se oglasi topot; zopet se prikaže nekoliko jezdecov, samih Tatarjev na trgu. Bežali so, kakor odvijani. Tolpa jim zastopi pot; ti planejo na njo, teptajo jo, razganjajo, sekajo, podeč konje na cesto, ki pelje v Čerkas.

"Beže kakor vihar!" pravi Zahar.

Komaj je to izrekel, prileti že drugi oddelek, a za njim tretji. Zdelo se je, da je beg že splošen. Straže poleg hiš so postale nemirne ter kazale voljo, da se hočejo spustiti v beg. Zahar skoči pred vrata.

"Stojte!" zakriči svoji straži.

Dim, vročina, zmešnjava, topot konj, prika-zen strahu, tuljenje tolpe, osvetljene požarja: vse to se je zilo v eno peklensko sliko, na katero je zrl namestnik z okna.

"Kak poboj mora biti! Kak porazi!" kliče staremu Zaharju; ne pomisli pa, da ta ne more deliti z njim veselja.

Medtem zopet oddelek utekajočih kvigne mimo, kakor blisk.

Grom topov je stresal tla korsunskih hiš.

Naglo je presunljiv glas jel vpiti ravno pred hišo.

"Rešite se! Hmelnički je ubit! Krečovski ubit! Tuhaj-bej ubit!"

Na trgu si videl pravi konec sveta.

Ljudje so skakali v znorelosti v plamen. Namestnik pada na kolena ter dvigne roki kviško:

"Bog vsegaomogočni! Bog veliki in pravični! Hvala ti na vseh vseh!"

Zahar mu pretrga molitve, prihitevši iz veže v sobano.

(Dalje prihodnjic.)